

๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘

เรื่อง ขอเชิญท่านถ่ายทอดประสบการณ์ของนักปกครองที่เป็นเลิศในการแก้ปัญหาในพื้นที่ (Best Practice)

เรียน อธิบดีกรมการปกครอง

อ้างถึง หนังสือกรมการปกครองที่ มท. ๐๓๐๖.๕/ว๑๐๙๙ ลงวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๘

สิ่งที่ส่งมาด้วย บทความถ่ายทอดประสบการณ์ของนักปกครองที่เป็นเลิศ (Best Practice) จำนวน ๑ ฉบับ

ตามที่กรมการปกครองแจ้งให้นายมูรธาธีร์ รักชาติเจริญ รองผู้ว่าราชการจังหวัดชุมพร ดำเนินการร่วมถ่ายทอดประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ที่สำคัญ (Best Practice) สมัยเมื่อครั้งดำรงตำแหน่งเป็นนายอำเภอ เพื่อนำไปรวบรวมองค์ความรู้จากประสบการณ์ของนักปกครองในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ เพื่อนำมาพัฒนาองค์ความรู้ในการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งเน้นการถ่ายทอดประสบการณ์ หรือวิธีการในการแก้ไขปัญหาที่เป็นเลิศ (Best Practice) เพื่อนำความรู้มาใช้เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรกรมการปกครองต่อไป ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

นายมูรธาธีร์ รักชาติเจริญ รองผู้ว่าราชการจังหวัดชุมพร ได้ส่งบทความเรื่อง “ การดูแลรักษาที่สาธารณะประโยชน์อันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน ” สมัยเมื่อดำรงตำแหน่งนายอำเภอตำบลขุนทด จังหวัดนครราชสีมา เมื่อปี ๒๕๕๓ จำนวน ๑ ฉบับ มาพร้อมนี้ด้วยแล้ว รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายมูรธาธีร์ รักชาติเจริญ)

รองผู้ว่าราชการจังหวัดชุมพร

สำนักงานจังหวัดชุมพร

กลุ่มงานอำนวยการ

โทร/โทรสาร. ๐-๗๗๕๑-๑๕๕๑

เรื่อง การดูแลรักษาที่สาธารณประโยชน์อันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน

โดยนายมูรธาธีร์ รักชาติเจริญ

รองผู้ว่าราชการจังหวัดชุมพร

สมัยเมื่อข้าพเจ้านายมูรธาธีร์ รักชาติเจริญ เป็นนายอำเภอตำบลขุนทด จังหวัดนครราชสีมา เมื่อปี 2553 มีงานในภารกิจหน้าที่ประการหนึ่งของนายอำเภอ คือการดูแลรักษาที่สาธารณประโยชน์อันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน เรื่องมีอยู่ว่า ที่สาธารณประโยชน์สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน เรียกขานชื่อว่า “โคกดอนปูน” หรือ “ดอนปูน” หมู่ที่ 22 ตำบลหินดาด อำเภอตำบลขุนทด จังหวัดนครราชสีมา เป็นที่ทำเลเลี้ยงสัตว์ และเก็บหาของป่ามาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีพของราษฎร ชาวตำบลหินดาดมาช้านาน ที่ดินดังกล่าวอยู่ในความดูแลของกระทรวงมหาดไทย ซึ่งก็คือ นายอำเภอเป็นตัวแทนในพื้นที่ ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็จะมีกรมที่ดิน (โดยเจ้าพนักงานที่ดิน) และกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (โดยนายกองค์การบริหารส่วนตำบล) ซึ่งเรื่องนี้ที่สาธารณประโยชน์ดังกล่าวประชาชนได้ใช้ประโยชน์ร่วมกันเป็นเวลายาวนานแล้ว ต่อมาเมื่อมีบุคคลซึ่งเรียกว่า นาย ก. และนาง ข. ซึ่งเป็นพี่น้องกัน และพรรคพวกอีกหลายคนเข้าบุกรุกถือครอง บางส่วนของที่สาธารณประโยชน์ดังกล่าวเป็นเวลานาน โดยชาวบ้านไม่กล้าทักท้วง เพราะนาย ก. มีอดีตเป็นผู้ใหญ่บ้าน และปัจจุบันเป็นนักเคลื่อนไหว ส่วนนาง ข. เป็นข้าราชการครู สอนอยู่ที่ โรงเรียนในตำบลดังกล่าว ทั้ง 2 คน และพี่น้องอีกหลายคนเป็นลูกอดีตกำนันตำบลหินดาด จึงเป็นที่เกรงอกเกรงใจของชาวบ้านไม่กล้าเรียกร้องหรือต่อแยะด้วย ด้วยชาวบ้านเกรงกลัวอำนาจอิทธิพลบางอย่าง แต่ความเป็นจริงคือ ชาวบ้านไม่เห็นด้วยกับการที่นาย ก. และ นาง ข. และญาติพี่น้องที่หลง ทั้งที่ก็รู้ดีว่าเป็นที่หลวง ราษฎรใช้ประโยชน์ร่วมกัน และต่อมาก็ขวางกั้นราษฎรผ่านที่ดินดังกล่าว ที่จะเข้าใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำบริเวณนั้น หรือใช้เป็นทำเลเลี้ยงสัตว์ หรือใช้เป็นทางผ่านไปที่นาอื่นของราษฎร ราษฎรส่วนใหญ่จึงอึดอัดใจและไม่เห็นด้วย แต่ก็ไม่มีใครกล้าคัดค้าน เพราะเคยมีคนคัดค้าน แต่ก็มีกรยิงปืนขู่กันเป็นที่รู้กันโดยทั่วไป ราษฎรก็หาโอกาสเรียกร้องเอาคืนอยู่ ต่อมาทราบที่นายอำเภอเอาจริงในเรื่องที่ดินไม่ยอมให้ใครรุกล้ำที่หลวง ราษฎรและผู้นำของตำบลหินดาดจึงพากันมาร้องเรียนขอความเป็นธรรมต่อนายอำเภอตำบลขุนทด นายอำเภอจึงสอบถามไปยัง นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหินดาด ในขณะนั้น (ชื่อนาย ช.) นาย ช. ซึ่งก็เป็นญาติกับ นาย ก. และนาง ข. ก็ไม่เห็นด้วยกับการที่ นาย ก. นาง ข. และพรรคพวกบุกรุกที่สาธารณะดอนปูน และยื่นขังนายอำเภอ ส่วนกำนันหินดาดในขณะนั้น มีประโยชน์ทางธุรกิจอยู่กับญาติของนาย ก. ก็ออกกลาง ๆ ค่อนข้างโน้มเอียงไปทางนาย ก. นายอำเภอจึงต้องเรียกมาเตือนและแจ้งให้กำนันรู้จักบทบาทหน้าที่รับผิดชอบของตนตามกฎหมายให้ชัดเจน (มีข้อสังเกต คือ การที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ๗ รุ่นปัจจุบันไม่ค่อยรู้ระเบียบ กฎหมายที่ตนรับผิดชอบอยู่อย่างถ่องแท้ ทำให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน ส่วนใหญ่จะไม่เข้มแข็งในการปฏิบัติหน้าที่เท่าที่ควร ขาดความเป็นผู้นำในพื้นที่อย่างแต่ก่อน และไม่กล้าตัดสินใจให้เด็ดขาดลงไป ทำให้การ

ปกครองท้องที่ตลอดจนความเข้มแข็งของสถาบันกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯ ในปัจจุบันย่อหย่อนลงไป)
ส่วนผู้ใหญ่บ้านเห็นนายอำเภอเอาจริง ผู้ใหญ่บ้านก็เอาด้วยอยู่ข้างนายอำเภอ (อาจจะเป็นเพราะเคยเป็น
คู่แข่งการเป็นผู้ใหญ่บ้านกันกับ นาย ก. มาก่อนด้วย) แต่สิ่งหนึ่งที่ทุกคนหวังว่า ถ้าอยู่ในระหว่างดำเนินการเอา
ที่หลวงคืน ถ้านายอำเภอมีการโยกย้ายละ จะทำอะไร เรื่องไม่ค้างคาหรือ การดำเนินการก็อาจเสียเปล่าได้
ประกอบกับถ้านาย ก. เอนักเคลื่อนไหวต่างๆ ที่กำลังแรงอยู่ในขณะนั้น และมีฐานที่ตั้งอยู่ในอำเภอใกล้เคียง
มาเรียกร้องหน่วยงานต่างๆละ พวกข้าราชการจะไม่ลำบากเดือดร้อนกันหรือ ข้าพเจ้าจึงรีบปรึกษาหารือกับเจ้า
พนักงานที่ดินจังหวัด สาขาด่านขุนทดสมัยนั้น ซึ่งท่านเข้มแข็ง และรอบรู้ระเบียบ กฎหมายดีมาก ท่านได้ให้
กำลังใจนายอำเภอในเรื่องนี้ และพร้อมที่จะทำงานเคียงข้างนายอำเภอในเรื่องนี้ ทางศาลและอัยการก็เข้าใจ
การทำงานของนายอำเภอ นายอำเภอจึงแจ้งนายกองค้การบริหารส่วนตำบลหินดาด กำนันตำบลหินดาด และ
सारวัดสถานีตำรวจภูธรห้วยบง (ซึ่งตำบลหินดาดขึ้นอยู่กับ) สั่งห้ามนาย ก. นาง ข. และพรรคพวกบุกรุกที่
สาธารณประโยชน์แปลงดังกล่าว และประชุมราษฎรตำบลหินดาด แจ้งให้ทราบ ราษฎรก็เห็นด้วยเพราะเห็น
บุกรุกที่ดินมานานแล้ว แต่ไม่มีใครกล้าดำเนินการ นาย ก. และ นาง ข. จึงฟ้องร้องต่อศาล โดยนาย ก. และ
นาง ข. เป็นโจทก์ (ญาติ ๆ ของทั้ง 2 คน ชักถอยบ้างแล้ว เพราะเห็นทางราชการเอาจริง และชาวบ้านในตำบล
หมู่บ้านก็วิจารณ์กันไปทั่ว) โดยมีจำเลยประกอบด้วย กระทรวงมหาดไทย ที่ 1 นายอำเภอด่านขุนทด ที่ 2
กรมที่ดิน ที่ 3 เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดนครราชสีมา สาขาด่านขุนทด ที่ 4 ข้าราชการที่ 5 องค์การบริหารส่วน
ตำบลหินดาด ที่ 6

ระหว่างนั้นนายอำเภอด่านขุนทดและข้าราชการทั้งหลายก็พากันเตือนนาย ก. ว่าอย่าให้เป็น
ความกันเลยเรื่องจะยุ่งยากเปล่าๆ นาย ก. คินที่ให้หลวงไปเถอะ นาย ก. นาง ข. และพรรคพวกก็ยังมิที่ดินทำ
มาหากินของตนเองอีกเป็นจำนวนมาก แต่นาย ก. และนาง ข. ก็ดีอั้งใจและความมั่นใจที่ตนจะชนะคดี
เพราะครอบครองมานานโดยอ้างว่า ตนมีหลักฐานตามแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน ส.ค. 1 เนื้อที่ 8 ไร่ ต่อมา
เมื่อออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ มีเนื้อที่เป็น 56 ไร่ แต่ได้ครอบครองจริง 161 ไร่เศษ ชาวบ้านก็
วิจารณ์กันทั่วว่าเอาไปมากเกินไปแล้ว แต่นาย ก. และนาง ข. ก็ดีอั้งใจถึง 3 ศาล หลังจากเวลาผ่านไปหลายปี
ปรากฏผลคดีดังนี้

ศาลชั้นต้น พิพากษาให้ นาย ก. และ นาง ข. โจทก์แพ้คดี และให้นาย ก. และ นาง ข. ออก
จากที่ดินที่พิพาทด้วย

ศาลอุทธรณ์ พิพากษายืนตามศาลชั้นต้น

ศาลฎีกา พิพากษายืน และให้โจทก์ทั้งสองและบริวารออกไปจากที่ดินที่พิพาทด้วย

สำนักงานอัยการจังหวัดสิจิว ได้แจ้งให้นายอำเภอตรวจสอบด้วยว่า นาย ก. และบริวาร กับ
นาง ข. และบริวาร ได้ปฏิบัติตามคำพิพากษาของศาลฎีกา ซึ่งให้โจทก์ทั้งสองและบริวารออกไปจากที่ดินพิพาท
แล้วหรือไม่ อย่างไร ตั้งแต่เมื่อใด แล้วเร่งรายงานให้สำนักงานอัยการจังหวัดสิจิวทราบ เพื่อดำเนินการบังคับ

คดีตามคำพิพากษาต่อไปภายในกำหนด 30 วัน นายอำเภอตำบลขุนทด ท่านปัจจุบันจึงได้ตรวจสอบและ รายงานให้สำนักงานอัยการจังหวัดสึคว์ทราบแล้ว ปรากฏว่า นาย ก. และบริวาร กับ นาง ข. และบริวาร ได้ ออกไปจากที่พิพาทแล้ว ตั้งแต่ศาลจังหวัดสึคว์ ได้มีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวก่อนพิพากษา ซึ่งได้สั่งห้ามมิให้โจทก์ ทั้งสองและบริวารเข้าไปใช้ประโยชน์ในที่ดินพิพาทไม่ว่าจะไปปรับไถหน้าดิน ปลูกพืช ก่อสร้าง ปลูกสร้าง หรือ ใช้ประโยชน์อื่นใด

อุทธรณ์ในเรื่องดังกล่าวมีข้อสังเกต ดังนี้

1. ความเป็นผู้นำของนายอำเภอ ทำให้ปฏิบัติงานได้ประสบความสำเร็จ เพราะเป็นที่เชื่อถือของส่วนราชการต่างๆ ผู้ปกครองท้องถิ่น ผู้ปกครองท้องถิ่น และราษฎร
2. การติดตามดำเนินเรื่องอย่างต่อเนื่อง ไม่ทอดทิ้งเสียกลางคัน เอาใจใส่อยู่อย่างสม่ำเสมอ ทำให้การดำเนินการที่ต้องผ่านอุปสรรคต่างๆ นานา ดำเนินการไปจนเกิดผลสำเร็จ
3. ความรู้ในระเบียบ กฎหมาย ภารกิจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน จะทำให้มีภาวะผู้นำ และกล้าตัดสินใจดำเนินการตามภารกิจหน้าที่ ทำให้สถาบันกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ๆ มีความเข้มแข็ง
4. ผู้ที่ฟ้องร้องจะอาศัยช่องว่าง คือ ระยะเวลาอันยาวนานของการดำเนินการ การโยกย้ายของข้าราชการ ดึงเรื่องไปเรื่อยๆ จนระยะยาวเกิดผลดีกับตัวเอง แม้แต่ชาวบ้านเองก็เกรงว่า ถ้านายอำเภอย้ายระหว่างนี้จะไม่มีการคอยดูแลเรื่อง จะทำให้แพ้คดีได้ และพวกเขาก็จะโดนไล่เบี้ยเอาจากผู้ที่มีอิทธิพลที่ไม่พอใจพวกเขา (แต่ถึงแม้ในระหว่างนั้นนายอำเภอจะย้ายไปตามวิถีทางราชการก็จริง ข้าราชการตลอดจน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ๆ ที่เกี่ยวข้องเรื่องนี้ก็สามรถดำเนินเรื่องไปจนตลอดรอดฝั่งได้ที่สาธารณประโยชน์คืนหลวงทั้งหมด ต้องขอชมเชยท่านเหล่านั้นอย่างจริงใจ ไว้ ณ ที่นี้ด้วย) (อย่าลืมว่าในระดับหมู่บ้าน ตำบล เกิดแรงกดดันระหว่างกันมากในกลุ่มราษฎรในระหว่างนั้น) แต่ในที่สุดความยุติธรรมก็ปรากฏ